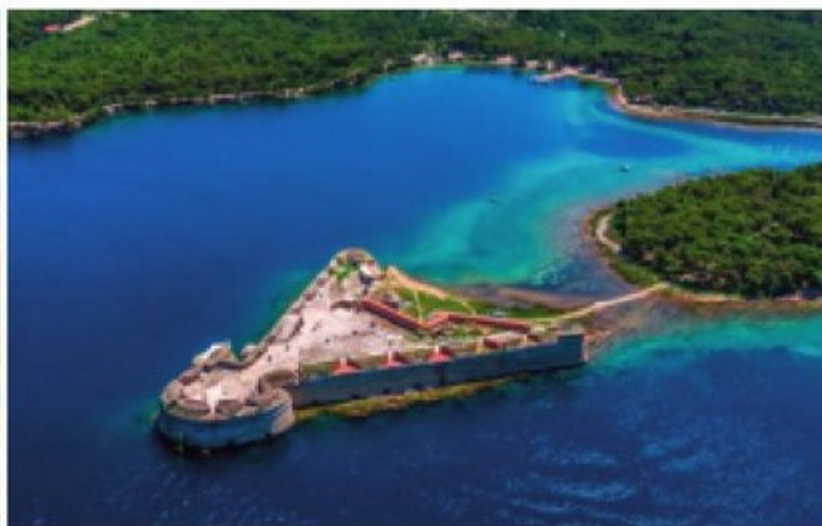

ŠIBENIK

Hrvatska moderna renesansa

S obzirom na strelovit razvoj u brojnim smjerovima, Šibenik
proživljava veličanstvenu transformaciju u ne samo turistički,
već i urbani centar, u kojem podjednako uživaju domaći
stanovnici kao i strani posjetitelji

Tekst: Darko Šupak i Jordanka Grubač / Fotografije: TZ Šibenik / Alan Grubičić,
Nino Šalić, Studio 25.4mm, Ivan Bura, Nina Strujić i Shutterstock

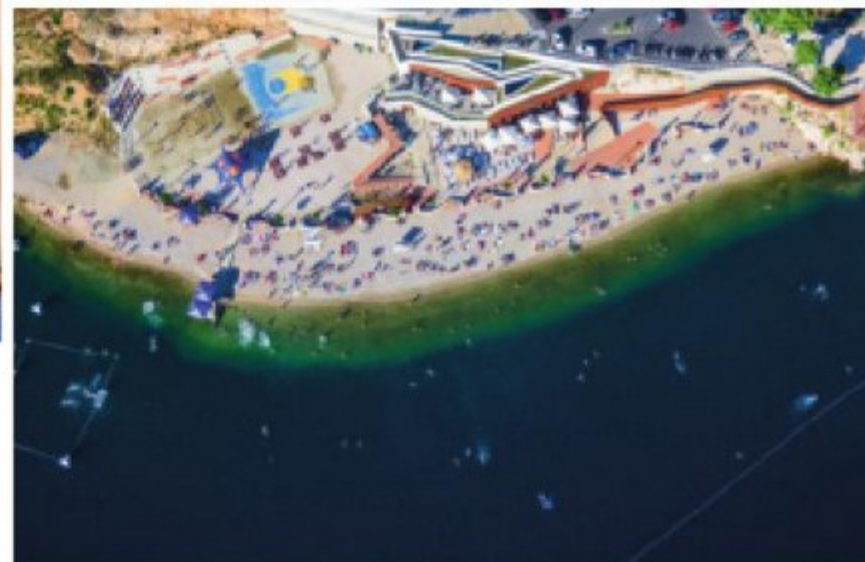

Za grad Šibenik nisam siguran je li mi najljepši ili najdraži hrvatski grad, ili oboje. Ovo je, naravno, subjektivna misao protkana mojim obiteljskim porijeklom, ali i brojnim prijateljima koje imam u gradu koji je nekoć davno osnovao hrvatski kralj Krešimir. Međutim, nepobitna je činjenica da Šibenik zrači jednom posebnom energijom, kakvu nemaju baš sva mjesta na ovom planetu, ali sasvim sigurno nije po tome jedinstven. Ono po čemu jest jedinstven je to da se ovaj grad kroz stoljeća svog postojanja 'vraća u život' bez obzira kakve ga nedaće zadesile, bila to kuga, industrijska revolucija, socijalizam ili rat. Koliko god kroz povijest posrtao zbog objektivnih okolnosti, u Šibeniku se život uvijek ponovno uspostavlja poput mlade biljke koja raste iz ruševina. Danas svjedočimo novom razvojnem ciklusu grada i 'eksploziji' tog urbanog prostora, kroz urbanističke zahvate od kojih zastaje dah do manje vidljivih, ali za život stanovništva vitalnih infrastrukturnih projekata. U posljednjih deset godina taj mali grad je doživio uspješan završetak više od 20 važnih projekata, a u tijeku ili pripremi je još 25 novih projekata koje bismo mogli okarakterizirati značajnima. Naravno, ne vide se svi, poput poznate šetnice u Kanalu sv. Ante ili šibenskih tvrđava, ali više od projekata znače njihove posljedice, koje se pozitivno odražavaju na vizualnu atraktivnost, ali i vitalnost grada. Ono što je, prema našem mišljenju, najvažnije, za razliku od Dubrovnika i Splita, koji su 'slavno poginuli za turizam', Šibenik je još uvijek sačuvao dušu. Okružen prirodnim čudesima, poput nacionalnih parkova Krka i Kornati, logično je i da Šibenik plati danak turizmu koji je danas glavna pokretačka ekonomska snaga grada, kao što je slučaj i s cijelim Sredozemljem. Može li Šibenik, za razliku od svojih razvikanih susjeda, tu tranziciju provesti pametnije i sačuvati urbane vrijednosti, tek ćemo vidjeti. Ako uspije, imat ćemo prvi hrvatski 'boutique' grad, a ekonomske koristi od

takve vrste razvoja su nemjerljive i broje se u astronomskim iznosima – Santorini, Portofino i St. Tropez skupo su prodali svoju kožu, za razliku od nekih svojih susjeda koje je doslovno pojela apartmanizacija. Šibenik ima šansu, a godine koje dolaze pokazat će rezultat. Ako je Istra postala 'hrvatska Toskana', baš nas zanima što će postati Krešimirov grad. Spasiti ga, kao i uvijek do sada, mogu samo njegovi žitelji, uz pametno planiranje beskrajno vrijednog prostora koji baštine. U međuvremenu, mi kao posjetitelji možemo uživati u čarobnim trenucima koje taj grad nudi: u obnovljenim i zapuštenim pročeljima gradskih palača, nevjerojatnoj katedrali, visokoj i 'niskoj' gastronomiji u stoljetnom centru ili modernim sadržajima poput onih na obnovljenim tvrđavama. Samo centar Šibenika ima dvadeset i tri crkvice, čije istraživanje može zaokupiti cijeli dan i usput vam ispričati povijest grada, a lutanje kamenitim ulicama, predah u obnovljenom mediteranskom vrtu samostana sv. Lovre, razgled novog interaktivnog muzeja u centru ili čak posjet groblju izvrsne su ideje. Međutim, ovo nije članak o atrakcijama Šibenika kojima bi se inače napunio poveći turistički vodič, već skretanje pažnje na 'bum' kakav na našim prostorima dugo nismo vidjeli. A za doživjeti njegovu ljepotu, u Šibenik se trebate zaputiti, pa je možda dobra ideja da već ove jeseni napravite jedan lijepi izlet u tu (još jednu) hrvatsku bajku. Inače, najbolju potvrdu da je to dobra ideja daju i jahte koje Šibeniku rado dolaze u pohode. Prave priče o realnosti svoga grada ispričali su nam oni koji Šibenik žive svakim danom i odlično ga poznaju – legendarna šibenska novinarka Jordanka Grubač, šibenski arhitekti Ivana i Marko Paić, koji su i sami potražili mjesto za rad u starom centru, te šibenski gradonačelnik dr. Željko Burić, za čijeg su mandata uspješno završeni dosadašnji projekti preobrazbe grada.

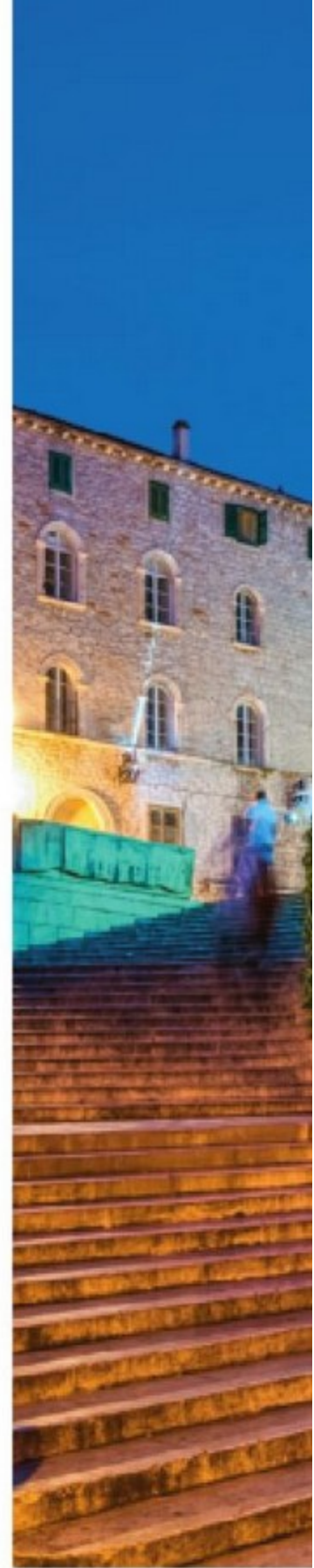

Bogata povijesna baština Šibenika danas je nadopunjena obnovljenim i modernim sadržajima, stvarajući prostore iznimne vrijednosti

Jordanka Grubač: Gradovi nisu muzeji

Šibenik danas živi poprilično različitim životom od onoga prije Domovinskog rata. Tada industrijski grad, i to teške kategorije - bez obzira na to što je smješten na izuzetno atraktivnim, upravo senzacionalnim prostorima prirodnog okruženja, kome su svi prigovarali da je leđima okrenut moru i zgražali se nad njegovim nerazvijenim turizmom, danas živi pretežno od turizma. Novo vrijeme donijelo je do jučer nezamisliva uređenja u staroj gradskoj jezgri. Gradske tvrđave, potom gradske palače za koje više nije postojala nada da neće završiti kao gomila ruševina, sad su lijepe ljetne pozornice i mjesta spektakularnih kulturnih, a i zabavnih priredbi i vizura, neke su mali gradski hoteli, u nekima su, pak, javni sadržaji, i bez da komentiramo te sadržaje možemo reći da je njihovo uređenje spasilo šibensku staru gradsku jezgru od doslovnog urušavanja. Naprosto, ostvario se san generacija da će vidjeti tvrđave koje se mogu posjećivati, ili doživjeti da je sve više novih krovova u starom gradu. E sad, je li se moglo napraviti više smisla i reda u toj graditeljskoj obnovi (koja sada nužno ne znači posvemašnju revitalizaciju) pa da ne bude ni onoga drugog urušavanja, socijalnog, društvenog, demografskog, to je već druga tema. Kako god, Šibenik je od ružnog pačeta postao lijepi turistički labud i možda je falilo

Timski uspjeh, dr. Željko Burić

U posljednjih deset godina percepcija grada Šibenika se zaista značajno promijenila, a za to je, smatram, najzaslužnija sustavna valorizacija povijesne, kulturne i nacionalne baštine u našem gradu. Tvrdave su svojevrsni simbol te transformacije, iako ne i jedini. Grad Šibenik je, naime, na temeljima svoje bremenite i iznimno zanimljive povijesti europskim novcem valorizirao i stavio u funkciju svoje nasljeđe te time počeo mijenjati percepciju samog sebe, a pri tome je uspio zaštititi šibenski identitet. Načinom na koji su uklopljene u okoliš, tvrđave Šibeniku daju jedinstvenu vizuru. One su naš ponos i naše nasljeđe pa u fokus stavljamo njihovo očuvanje i daljnji razvoj. S tim ciljem je i osnovana javna ustanova u kulturi Tvrdava kulture Šibenik, koja danas pomnim planiranjem, osmišljavanjem i organizacijom brojnih kulturnih događanja razvija naše najveće potencijale. Da su u tome uspješni, dokazuju brojke. Godinu prije pandemije koronavirusa, obnovljene šibenske tvrđave, sv. Mihovil i Barone, zabilježile su dvjesto tisuća jedinstvenih posjetitelja i bile drugi najposjećeniji spomenik kulture u Hrvatskoj, odmah iza dubrovačkih zidina, te su ostvarile prihod u iznosu od 6,7 milijuna kuna. Od prošlog ljeta omogućen je i pristup brodom do jedine šibenske morske tvrđave, one sv. Nikole, drugog šibenskog UNESCO-ova spomenika, a od kraja 2021. godine u funkciji bi trebala biti i Tvrdava sv. Ivana, gdje će posjetitelji imati priliku iskusiti sasvim nove, jedinstvene sadržaje. Strategija vezana uz tvrđave, da rezimiram, pridonijela je visokom pozicioniranju Šibenika na ljestvici najuspješnijih turističkih destinacija, što me silno veseli. No, ne

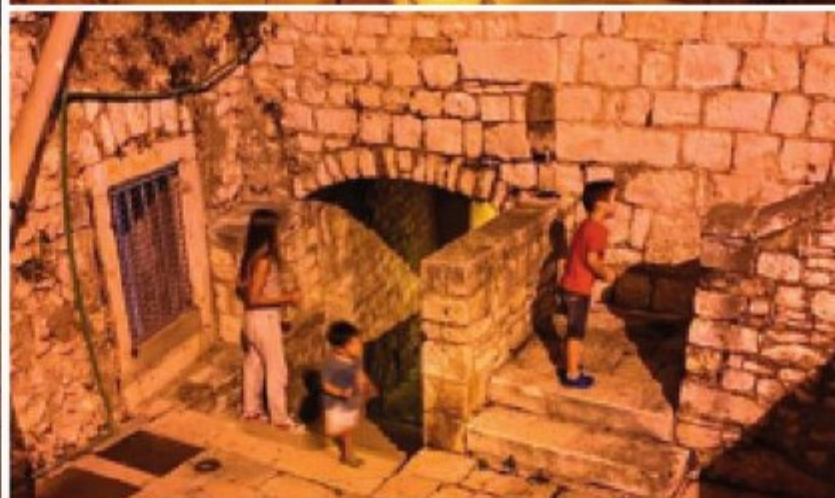

zaboravimo da smo u međuvremenu Šibeniku vratili središnji gradski trg i europskim novcem osigurali garažu ispod Poljane s 256 parkirališnih mjesta, da će kroz projekt 'Aglomeracije' Šibenik postati jedan od rijetkih hrvatskih gradova čija su kućanstva u potpunosti spojena na vodovodnu mrežu... Transformaciji grada pridonijeli su, dakle, mnogi faktori. Za razliku od brojnih mediteranskih gradova koji svoj prosperitet temelje primarno na turizmu, Šibenik je jednaku pažnju posvetio i razvoju poduzetništva i cjelokupnog gospodarstva jer samo tako možemo graditi stabilnu i ugodnu budućnost grada i svih njegovih građana. S druge strane, unaprjeđenje komunalne infrastrukture, revitalizacija kulturno-povijesne baštine, ali i razvoj visokog školstva te otvorenost gradske administracije prema novim investicijama predstavljaju snažan poticaj razvoju privatnog sektora. Naši ciljevi su jasni i od početka smo fokusirani na tri segmenta: gospodarstvo, turizam i visoko obrazovanje. U tim okvirima mladima nastojimo osigurati poticajnu sredinu s namjerom da se u Šibeniku školuju, nastave živjeti, raditi i zasnovati svoje obitelji. Pored ulaganja u predškolsku i školsku infrastrukturu, čiji su rezultat brojni novi i obnovljeni objekti, u gradu imamo prvi sveučilišni studij posvećen energetskej učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije. Aktivno je i gradilište novog studentskog kampusa Palacin, s 350 kreveta, a za koji dan vrata će poduzetnicima koji žele razvijati svoje start-up projekte te mladim ljudima spremnim i sposobnim usvojiti nove informatičke vještine otvoriti i Centar za nove tehnologije i poduzetništvo 'Trokut'. U planovima za razdoblje do 2027. godine, posredstvom ITU mehanizma 'zacrtali' smo cijeli niz projekata koji će nadalje mijenjati vizuru Šibenika... Mislimo, naravno, i na naše otoke. Kroz Centar koraljarstva na Zlarinu, projekta uljare i zavičajnog muzeja za maslinarstvo i ribarstvo na otoku Kapriju nastavljamo s ulaganjima u kvalitetu života i razvoj potencijala naših otoka. Puno se, dakle, ulaže i gradi, a puno toga je još pred nama. Osobno sam izuzetno ponosan. Nema mi većeg zadovoljstva nego gledati kako se u Šibeniku gradi i stvara. Sve smo više na ljestvici najuspješnijih turističkih destinacija, naši poduzetnici otvaraju nova radna mjesta, a grad je sve poželjniji u očima investitora, ali i mladih ljudi koji ovdje planiraju svoj život. Mnogi projekti već su realizirani, neki su u tijeku, a neki tek trebaju zaživjeti. Riješili smo neke teške višedesetljetne probleme pa je danas Šibenik grad primjer u mnogim područjima, a svega ovog ne bi bilo da nema jasne vizije te vrijednih i sposobnih ljudi s kojima sam imao čast raditi i stvarati proteklih godina.

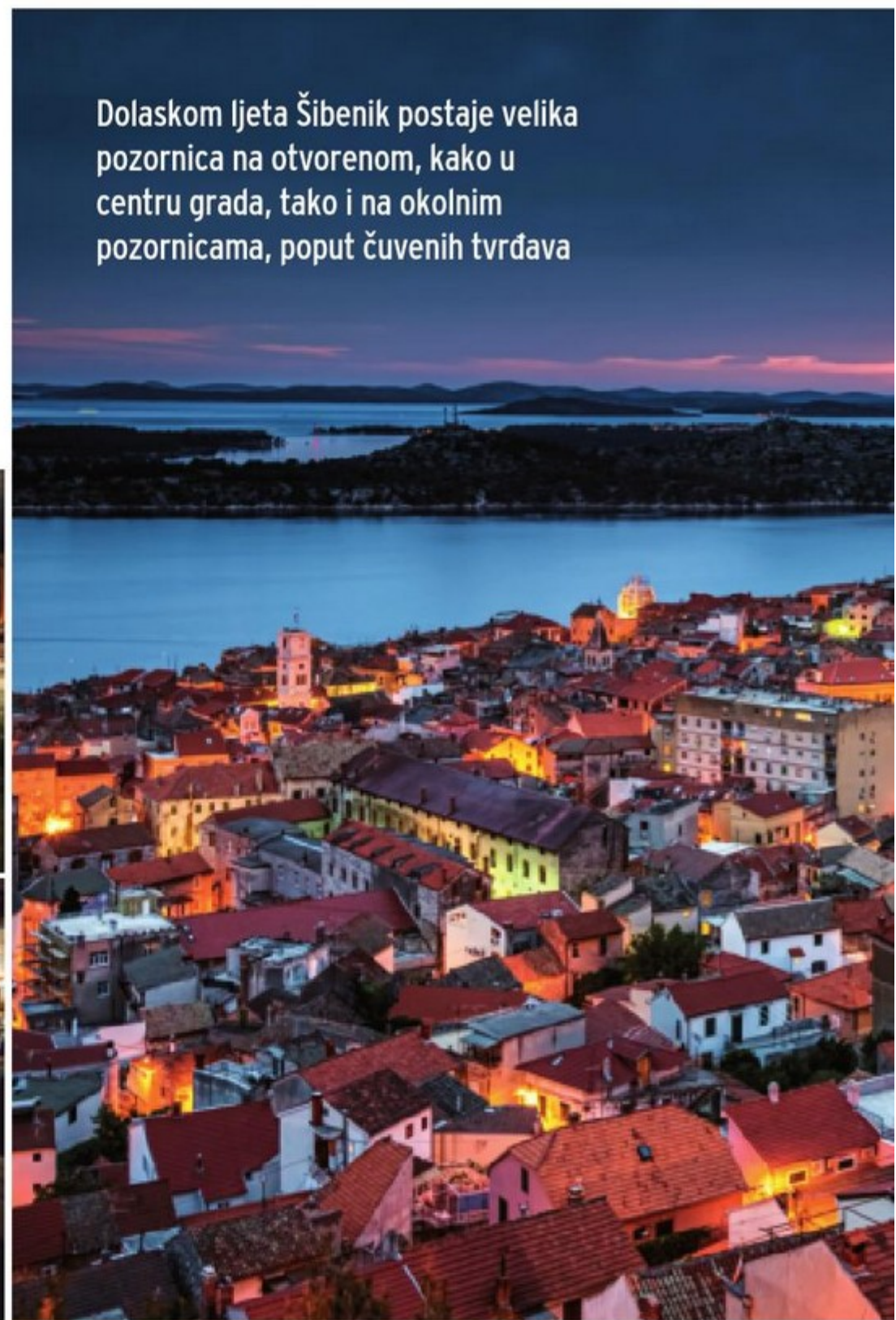

Šibenska katedrala i stari centar grada neodoljiv su mamac kako za domaće žitelje, tako i za strane posjetitelje, a potonji im nekada stižu i na pravih superjahtama

samo nešto volje upravljača pa da bude primjerom kako ostvariti suživot i kako ne imati zimi mrtvi stari grad, bez svjetala na prozorima, kad vlasnici pozatvaraju svoje apartmane. Ali, možda još nije sve izgubljeno. Sad kad poslije uređenja raznih 'infrastruktura', recimo prve gradske plaže, poslije uređenja tvrđava, palača, izgradnje parkirališta u srcu Šibenika, ispod Poljane (što je doduše trend suprotan svjetskom u kojem se promet izmješta iz tako vrijednih lokacija u središtima), možda sad još uvijek ima vremena za ono fino tkanje promišljanja koje bi vratilo život u staru gradsku jezgru, ali ne preko stanovlasnika stranaca, nego preko domaćeg svijeta. Autorica ovih redaka stanuje u najstrožem središtu stare gradske jezgre, na trgu popularno zvanom 'Medulić' - po staroj kavani. Upravo u istoj zgradi u suživotu su i rečena kavana, apartman, stomatološka ordinacija i - što je važno - tu su stanari među kojima je šestero djece uglavnom predškolskog ili osnovnoškolskog uzrasta! Uz male korekcije više-manje međusobnog

socijalnog ponašanja, to bi mogao biti model za razvoj suživota u staroj gradskoj jezgri: da bude i stanovnika s djecom, i poslovanja, i turizma. Jedan projekt EU-a i Grada Šibenika simbolično je vratio i zelenu tržnicu na obližnju Malu ložu. To se traži! Nažalost, apartmani su, kao i drugdje, nekontrolirano pojeli dosta gradskog tkiva Šibenika pa je većina prozora zimi trajno zamračena, kao i prizemlja gdje se apartmanizacija protivi gradskim propisima. No, prostori su uređeni, a čemu će poslužiti, to će ovisiti o ponudi i potražnji. Kao i sve. Također ćete u Šibeniku teško naići na kafićerije i restorane samo za strance i turiste. Tu je i dalje s njima izmiješan i šibenski gradski svijet. Još je uvijek Šibenčanima najvažniji ljetni dir onaj u stari grad, preko Poljane pa do katedrale ili Doca, i još dalje gradske plaže Banj (nekadašnji TEF) - ili sve to preko rive. Kako su se uredile tvrđave,

Dolaskom ljeta Šibenik postaje velika pozornica na otvorenom, kako u centru grada, tako i na okolnim pozornicama, poput čuvenih tvrđava

**Broj događanja i koncerata
različitih predznaka tijekom
cijele godine u Šibeniku je
uistinu impresivan**

grad uzavre prije i poslije svakog programa, recimo na Tvrdavi sv. Miho-
vila. Barone je na drugu ruku, prema Šubićevcu i manji je, ali su programi
jako posjećeni. Nisu to postala ekskluzivna mjesta za strance i došljake! Na
obje lokacije na programima ipak pretežu Šibenčani, a tvrđave s progra-
mima postale su cilj dolazaka u Šibenik iz svih okolnih gradova pa i cijele
Hrvatske i inozemstva. I zimi je, vikendom i za lijepa vremena, cilj svih
šetnji riva - katedrala - plaža Banj. No, Šibenčani su i dalje nostalgici za
šetnjama Kalelargom i Poljanom, gdje su se teško mimoilazili i usred zime.
Što tome više nije tako, nije krivo ništa osim novih vremena. Ona su zimi
ama baš svugdje gradove ispraznila, nakon što zatvore trgovine. Stari je
Šibenik sada zimi sablastan. Ali ima još novosti u ukupnom urbanom životu

Šibenika, a najvažnije je da Šibenik pomalo izmiče leđa, i moru okreće - lice.
U Kanalu sv. Ante, s projektom Nikole Bašića, uređena je prelijepa šetnica
s dvije-tri spektakularne vidilice. Sad je na redu projekt za uređenje re-
nesansne tvrđave i drugog gradskog UNESCO-ova spomenika, Tvrdave sv.
Nikole - također, upravo spektakularne. U Mandalini je na mjestu vojnih
objekata niknula - napokon! - s jedne strane luksuzna marina, a s druge
- jednako napokon! - uređena gradska lučica. I opet napokon u šibenskim
su gradskim vizurama, umjesto nekadašnjih tvorničkih dimnjaka, počeli do-
minirati jarboli. Poslije figurativnih 'stotinu godina' šibenski su jedriličari
dobili novi dom i svoj sport afirmirali i u natjecateljskom smislu. A u luci,
u svakoljetnim izvrsnim, atraktivnim programima na pontonu usred mora,

Studio '25,4 mm'

Ivana Lozić i Marko Paić

Kad govorimo o svom gradu kroz arhitekturu, a da nemamo selektivni pristup, kao projektantima nam nije jednostavno, jer arhitektura jest funkcija, ali, ravnopravno, i umjetnički dojam, izgled. Grad smo velikih arhitekata moderne poput Vitića, Vulina, neprocjenjive stare gradske jezgre, 'vlasnici' dva UNESCO-ova spomenika svjetske baštine... Tako da smo dobar primjer kako arhitektura, dobre ideje i realizacije, danas i kroz povijest, utječu na život građana, znamo kako su velika djela zalog za budućnost. Realizacijom kapitalnih projekata, poput obnove šibenskih tvrđava (sve su uređene ili su u procesu uređenja), gradnjom gradske plaže Banj, obnovom Gradske knjižnice, širenjem Veleučilišta, gradnjom studentskog kampusa, inkubatora, infrastrukture, parkinga... U gradu su utrošena ogromna EU sredstva, koja se danas na svakom koraku vide i po našem mišljenju su bila i jesu pokretač privatnog kapitala u smislu obnove i prenamjene gradskih palača u hotele, obnove i rekonstrukcije stare jezgre u turističke kapacitete, ali i rezidencijalne svrhe, što je jednako važno, možda i važnije od 'ponude'. Mi ne smijemo ostaviti onima iza sebe samo kapacitet smještaja, mora biti ideja, namjera, strategija, propisa i provedbi svega skupa, a što bi onima koji dolaze ostavilo živ, a ne mrtav stari grad. Zbog toga smo se i odlučili vlastiti ured smjestiti u strogu jezgru, unutar palače Divnić, neposredno uz katedralu sv. Jakova. Grad se u tom smislu probudio, javnost je sve osjetljivija kad je stara jezgra u pitanju, a revitalizacija je uvijek proces, ne može se promjena dogoditi preko noći. S vremenskom distancom, jer živimo procese promjena u našem gradu, ne možemo reći da su one slučajne, upravo obratno, uvijek su rezultat dobrog promišljanja, sprege politike i struke, dobrog odabira ljudi, smjelih projektantskih rješenja... Za svaku pohvalu su i timovi ljudi koji se bave upravljanjem realiziranim objektima, a koji su dobili i zaslužili povjerenje građana i politike. Spomenuli bismo ekipu mladih ljudi iz Tvrđave kulture, koji su upravljanje tvrđavama, izborom programa i organizacijom, doveli do savršenstva, tim ljudi pri gradskoj upravi koji su radili i još uvijek rade na EU projektima... Takvi primjeri su dokaz 'know how', da se nađu sredstva, izgradi, ali i upravlja objektima. U protivnom bismo imali samo lijepe objekte. Grad Šibenik je samo s tom scenom postao kulturni rasadnik gradova na hrvatskoj obali, sinonim za pozitivne promjene i procese u kojima se nalazi. Ako govorimo o staroj jezgri, kao projektantski tim, autori realizacija poput obnove tvrđave Barone, rekonstrukcije ville Pergola, rekonstrukcije dijela palače Divnić, rekonstrukcije zgrade JK Val, dizajnom turističkog info centra na obali, obnovom niza starih građevina, studio '25,4 mm' je sudjelovao djelom u tim procesima, na što smo jako ponosni.

Maritime & Yacht Crew Training

Šibenik • Zadar • Split
Rijeka • Zagreb

yacht@adrialibar.com
www.adrialibar.com

Šibenik se definitivno okreće i moru,
a posjet s morske strane pruža vam
mogućnost da uživate u fantastičnim
nacionalnim parkovima koji ga okružuju

'valovci' obilježavaju datum kad je Šibenik zahvaljujući davnom gradonačelniku Anti Šupuku i toj vizionarskoj obitelji, među prvima u svijetu dobio javnu rasvjetu na izmjeničnu struju. Uz tradicionalni mali brodski prijevoz do kupališta i gradskog kvarta Jadrija, sad je uvedena i mala linija od Mandaline preko grada, za nekadašnje čuveno gradsko kupalište Martinska, točno nasuprot grada. Tako Šibenik počinje i priču o svojim morskim tramvajima. To će sigurno i na te strane dovesti razna uređenja, ostaje moliti se sudbini da budu promišljena. Sad je promišljanje nužno, i to ufinu, u sitnom vezu, kako bi se pomirili svi aspekti, sve strane i vrste života u staroj gradskoj jezgri i pripadajućim dijelovima kontaktnih zona. Još ima vremena, i to je sad Šibeniku nasušno. Da se ne dogodi greška koja će, uz svu sjajnu i hvaljenu infrastrukturu, presuditi onome što je najbitnije: 'najobičnijem' svakodnevnom životu, a to znači stanovanju u gradu. Gradovi nisu muzeji, učila nas je davnih dana Vera Horvat Pintarić. Dakle, da se i dalje živi, a ne da život zamire ondje gdje je sve počelo i zametnulo se na danas velebnoj ljetnoj sceni - Tvrdavi sv. Mihovila, i preko njezinih se zidina prelilo tamo gdje danas leži taj prelijepi, stari grad Šibenik. A ponajljepše ga je 'otvarati', otkriti, s njegove morske strane, kojoj se polako vraća...